

Afscheidsinterview Jan de Boer - 'NWO is proactiever geworden en dat is goed voor de wetenschap'

28.9.2026 - | Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek - NWO

Met het vertrek van domeinvoorzitter Exacte en Natuurwetenschappen (ENW) Jan de Boer verliest NWO een toegewijd en trouw bestuurder. Jan heeft op 31 augustus het maximum van twee zittingstermijnen bereikt als lid van de raad van bestuur (RvB) van NWO. Op zijn allerlaatste werkdag blikten we met hem terug en vooruit.

Je gaat zo je laptop en telefoon inleveren, morgen is het 1 september... het einde van zes jaar als NWO-bestuurder!

'Nou, eigenlijk is het al langer. Ik ben sinds 2020 domeinvoorzitter en daarmee RvB-lid, maar ik was al lid van het ENW-domeinbestuur sinds dat werd opgericht in 2017. En daarvóór zat ik in het bestuur van het oude FOM (Stichting voor Fundamenteel Onderzoek der Materie, red.). Ik heb nog meegeschreven aan de transitieplannen. Dus ik ga echt al *way back*! Lange zittingstermijnen zijn niet verkeerd. NWO is een complexe organisatie en je hebt als bestuurder tijd nodig om dingen te begrijpen en doorgronden.'

Waar ben je het meest trots op, waar jij in al die jaren aan hebt bijgedragen?

'Dat vind ik een lastige vraag, want je doet hier alles in teamverband. Ik heb een bijdrage mogen leveren aan allerlei verschillende dossiers. Wat ENW betreft ben ik trots op het herontwerp van de Open Competitie (OC) in de vorm van een zogeheten "themagenerator": de indeling van klein naar groot in OC-XS, OC-M en OC-XL. Andere goede innovaties die in mijn tijd zijn doorgevoerd zijn het gebruik van *distributed peer review* in de OC-XS (waarbij aanvragers elkaars voorstellen beoordelen) en het dubbelblinde onderzoek naar beoordelingen van voorstellen dat we in de OC-M hebben gedaan.

Verder ben ik trots op de mede door mij opgerichte adviestafels van ENW. De Tafels vormen een belangrijk contact met onze achterban, met de onderzoekers. Bij de Tafels creëren we draagvlak voor nieuw beleid en daar toetsen we ideeën. Het ENW-domeinbestuur hoort daar alle rauwe en ongefilterde geluiden, uit de échte werkelijkheid, niet de bestuurlijke werkelijkheid. Deze adviesstructuur werkt goed, ook al was en is het een uitdaging om de Tafels echt in hun kracht te zetten.'

En op welke NWO-brede dossiers heb jij een verschil gemaakt?

'Een voorbeeld is het afweegkader voor samenwerking met derden. Onderzoekers moeten sinds twee jaar in hun voorstel de mogelijke ongewenste impact van hun onderzoek beschrijven, bijvoorbeeld door samenwerkingen met de fossiele industrie. Dat afweegkader dwingt onderzoekers om na te denken en het creëert bewustzijn. Daarnaast is in mijn tijd de brede financieringslijn

“wetenschappelijke infrastructuur” beter en integraal op de kaart gezet, van de Grootchalige Wetenschappelijke Infrastructuur (GWI) tot digitale infrastructuur. In dit verband hebben we drie jaar geleden de Commissie Digitalisering Onderzoek (CDO) opgericht om recht te doen aan het toenemende belang van digitalisering.

Vergeet trouwens niet dat je als RvB-lid ook in het stichtingsbestuur van de NWO-instituten (NWO-I) zit. Ik ben vanuit die rol blij dat HFML-FELIX een NWO-instituut is geworden. En ik ben vanaf het begin betrokken geweest bij de ontwikkeling van het regieorgaan KIN (Klimaatonderzoek Initiatief Nederland, red.) en vind het heel mooi om te zien welke reputatie het in korte tijd heeft weten op te bouwen. Recent is de samenwerking met Defensie een succes; we investeren in de relatie voor de lange termijn. Al met al, als dingen mede door mij zijn gaan vliegen... dat is het leukste.’

Wat is er in de afgelopen jaren bereikt door NWO en hoe heeft dat de wetenschap verder gebracht?

‘NWO is proactiever geworden en dat is goed voor de wetenschap. In de eerste jaren na de transitie van NWO-gebieden naar -domeinen was het credo voornamelijk “wij kiezen niet, wij voeren uit”. We zijn er nog lang niet, maar de afgelopen jaren staan we meer vooraan in discussies. NWO pakt wanneer nodig een regierol, de organisatie is zichtbaar, er is wat meer lef en durf. We zijn een goede en gewaardeerde gesprekspartner geworden. Denk aan het voorzitterschap van de Kenniscoalitie; hoe we mede voorloper zijn op het gebied van Erkennen & Waarderen en Open Science; hoe we samen met SURF de noodzaak van HPC-investeringen (High performance computing, red.) hebben geagendeerd. En door onze goede relaties en contacten met het veld, bijvoorbeeld door de congressen die ENW organiseert, worden we erbij gevraagd op cruciale momenten.’

Wat ga je het meeste missen?

‘De mensen. Het brede spectrum van allerlei verschillende NWO’ers waar ik in de loop der jaren mee te maken heb gehad, dat was het leukst. Daarnaast vond ik de diversiteit aan dossiers geweldig, en het brede systeemdenken over wetenschap. Ik heb gewerkt aan allerlei onderwerpen. Bij NWO ben ik geen natuurkundige; ik heb altijd geprobeerd om breed te kijken en brede interesse te tonen.’

Welke nieuwe uitdagingen wachten nu op je?

‘Voorlopig ga ik mij focussen op mijn onderzoek aan de UvA. Ik wil gaan experimenteren met AI in mijn onderzoek; daar wil ik graag tijd in gaan steken. Mijn oud-collega Antal zei het eerder dit jaar ook al, en ik ben het helemaal met hem eens: de AI-ontwikkelingen gaan alles beïnvloeden, wetenschapbreed. We kunnen hier niet omheen, we moeten hier wat mee.’

Dus geen bestuursfuncties meer?

‘Ik sluit een toekomstige bestuursfunctie niet uit, maar ik vond het een perfecte combi om half NWO-bestuurder, half wetenschapper te zijn. Het omschakelen met twee drukke banen is soms lastig en zeker als je binnen één dag meerdere keren van rol moet wisselen. Maar als op het ene vlak iets even niet loopt, kun je weer vreugde halen uit iets anders. En het is heel goed en gezond als een NWO-bestuurder óók wetenschapper is. Als je zelf ook onderzoeksvoorstellen schrijft, én daar soms een afwijzing op krijgt, krijg je een goed inkijkje in procedures en processen, en in de onderlinge zware competitie.’

Wat zou je je opvolger Ferdinand Grozema willen meegeven?

‘Ik wens hem veel succes met de uitdagende tijd die gaat komen, zoals met de ingewikkelde bezuinigingen. Want ondanks dat het kabinet weer investeert in onderzoek, heeft NWO nog steeds te maken met een krimpend budget de komende jaren. Ik hoop dat Ferdinand het hoofd koel kan houden wanneer nodig, en kansen en uitdagingen kan zien. De profilering en positionering van bèta-onderzoek blijft een aandachtspunt: bèta is echt veel meer dan alleen fundamenteel, abstract onderzoek. Hopelijk kan Ferdinand de nuance behouden en worden in discussies rondom bezuinigingen de zaken niet al te zeer platgeslagen. Daarnaast wens ik hem ook veel plezier, want het is een geweldige baan. Hij mag me altijd bellen als er iets is.’

<https://www.nwo.nl/nieuws/afscheidsinterview-jan-de-boer-nwo-is-proactiever-geworden-en-dat-is-goed-voor-de-wetenschap>